

Budgetunderlag

2026–2028

UHM-2024-0352

Sammanfattning

Den snävare anslagsramen från 2024 har inneburit stora utmaningar att snabbt ställa om verksamheten, samtidigt som förväntningarna på myndighetens erbjudande är stora.

Regeringens översyn av den nationella upphandlingsstrategin gör gällande att förutsättningarna för att genomföra strategin behöver förbättras genom att utveckla styrningen, samordningen och digitaliseringen av de offentliga affärerna.

Upphandlingsmyndigheten har en unik roll som nationell aktör med uppdrag att främja rättssäkra, hållbara och effektiva offentliga affärer som kommer näringslivet och medborgarna till godo. I egenskap av främjandemyndighet har Upphandlingsmyndigheten goda förutsättningar att bidra till en helhetssyn, systemperspektiv på offentliga affärer i Sverige och härigenom en given samordnande funktion.

Under hösten 2024 beslutade Upphandlingsmyndigheten om fem strategiska utvecklingsområden som vi bedömer kommer att öka kraften i de offentliga affärerna samtidigt som vi möter målgruppernas behov. Här ser vi särskilt två strategiska områden där myndigheten kostnadseffektivt kan främja offentliga affärer utifrån ett nationellt perspektiv:

1. *Främja försörjningstrygghet och beredskap:* Att Upphandlingsmyndigheten utses till beredskapsmyndighet enligt förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap och därtill får i uppgift att inrikta sitt upphandlingsstöd på beredskapsaspekter i offentlig upphandling.
2. *Motverka välfärdsbrottslighet och arbetslivskriminalitet:* Att Upphandlingsmyndigheten får i uppgift att utifrån ett inköpsperspektiv motverka välfärdsbrottslighet och arbetslivskriminalitet inom flera sektorer.

Myndigheten föreslår att två nya uppgifter inkluderas i Upphandlingsmyndighetens instruktion kopplat till ovan två nämnda områden samt en utökad anslagsram för att skapa långsiktiga förutsättningar att bidra inom de områdena.

Utöver dessa två särskilt utpekade områden ser Upphandlingsmyndigheten stora möjligheter att utveckla verksamheten inom ramen även för de ytterligare tre strategiska utvecklingsområdena:

3. *Strategiskt inköpsarbete och uppdraget som statistikmyndighet:* Ett utökat uppdrag som syftar till att främja arbetet med att utveckla styrningen och samordningen av de offentliga affärerna. Med data som en strategisk resurs i kombination med ett strategiskt inköpsarbete, i form av till exempel spend-, inköps- och försörjningsanalyser.
4. *Digitalisering och innovation, inklusive AI och e-handel:* Etablering av ett kompetenscenter, ett nytt verksamhetsområde i syfte att främja digitalisering av offentlig upphandling, samt utforska AI i myndighetens tjänster och stöd.
5. *Proaktivt internationellt arbete:* Förstärkt kapacitet att hantera den europeiska och globala kontextens påverkan på offentliga inköp i Sverige, genom att följa och delta i utvecklingen av bestämmelser, i EU-rättsakter som påverkar offentliga

affärer, en tydligare roll i internationella insatser samt vägledning för upphandling i det multilaterala systemet.

Inom dessa fem områden finns det potential att skapa betydande mervärde för myndighetens målgrupper. Avgörande för framdriften kommer att vara en långsiktig finansiering från 2026.

Myndigheten äskar därtill medel för att *upprätthålla god förvaltning* och ett relevant stöd inom det befintliga uppdraget. Nivån på äskande här syftar till en återställning av 2023 års anslagsnivå som bedömdes vara på en fullgod nivå givet dåvarande uppdrag.

Det äskade anslagsmedlen utgörs dels av personalkostnader för nyrekryteringar, dels av kostnader för inköp av tjänster och produkter nödvändiga för att genomföra uppgifterna.

Den föreslagna låneramen är avsedd att finansiera viss utveckling av immateriella anläggningstillgångar och utgifter kopplade till en eventuell flytt, om beslut om en sådan tas.

Tabell 1 visar föreslagen utökning av Upphandlingsmyndighetens anslagsmedel för perioden 2026–2028.

Tabell 1. Äskande av anslagsmedel för perioden 2026–2028, tkr

Område	2026	2027	2028
Förstärkning grunduppdraget	11 000	11 500	12 000
Beredskapsmyndighet	5 000	5 000	5 000
Främja försörjningstrygghet och beredskap	4 000	4 000	5 000
Motverka välfärdsbrottslighet och arbetslivskriminalitet	5 000	5 500	4 300
Strategiskt inköpsarbete och uppdraget som statistikmyndighet	8 600	8 900	9 300
Digitalisering och innovation, inkl AI och e-handel	5 300	5 400	5 500
Proaktivt internationellt arbete	6 100	6 500	6 800
Summa	45 000	46 800	47 900

Äskandena i tabellen ovan fördelas per utgiftsområde enligt tabell 2.

Tabell 2. Äskande per utgiftsområde 2026–2028, tkr

Äskanden per utgiftsområde	2026	2027	2028
Utgiftsområde 2	33 600	35 200	35 100
Utgiftsområde 6	9 000	9 000	10 000
Utgiftsområde 7	1 200	1 300	1 400
Utgiftsområde 24	1 200	1 300	1 400
Summa	45 000	46 800	47 900

Innehåll

Sammanfattning	2
Konsekvenser av den nya anslagsramen.....	5
Upphandlingsmyndighetens uppdrag att främja hållbara offentliga affärer.....	6
1. Främja försörjningstrygghet och beredskap	6
2. Motverka arbetslivskriminalitet och välfärdsbrottslighet	10
3. Strategiskt inköpsarbete, uppdraget som statistikmyndighet	15
4. Digitalisering, innovation och e-handel med hjälp av AI	20
5. Proaktivt internationellt arbete genom inrättade av ett internationellt sekretariat på Upphandlingsmyndigheten	23
Upprätthålla en god förvaltning av tjänster och stöd	27
Kostnad för myndighetens verksamhet.....	28
Förslag till finansiering 2026–2028	30
Bilaga 1. Register över Upphandlingsmyndighetens författningar och bilagor	34
Bilaga 2. Leveranser inom uppgift på beredskapsområdet.....	35

I enlighet med förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag lämnar Upphandlingsmyndigheten budgetunderlag för räkenskapsåren 2026–2028.

Budgetunderlaget omfattar finansiering genom anslag, avgifter och övriga intäkter, samt låneram och krediter. Upphandlingsmyndighetens resultat och ekonomiska förutsättningar beskrivs i årsredovisningen för 2024 som lämnades till regeringen den 21 februari 2025.

Konsekvenser av den nya anslagsramen

Upphandlingsmyndigheten fortsätter arbetet med att anpassa verksamheten till den lägre anslagsnivån som sedan 2024 gäller för myndigheten. I jämförelse med 2023 innebär budgetläget avsevärt försämrade möjligheter att kunna leverera på vårt uppdrag. Den lägre anslagsramen har inneburit stora konsekvenser för befintlig kärnverksamhet. Förvaltning och utveckling av myndighetens stöd och tjänster har påverkats negativt. Vi har bland annat tvingats minska tillgängligheten och öppettiderna i vår Frågeservice, publicera färre nyhetsbrev och färre kriterier har lanserats och uppdaterats. Dessutom har verksamhet pausats inom områdena livsmedel samt vård och omsorg för att nu bedrivs med kraftigt reducerad bemanning. Myndigheten behöver upprätthålla en grundläggande myndighetsfunktionalitet, och med lägre ramar ökar risknivån i verksamheten. Utöver risker kopplat till regelefterlevnad ser vi risken i att inte ha kapacitet nog för att vara relevanta för våra målgrupper och inte kan vidmakthålla tjänster och stöd av god kvalitet. Upphandlingsmyndigheten äskar därför utökade medel för att säkerställa att våra upparbetade stöd och tjänster även fortsatt kan vara aktuellt, relevant, och rättssäkert.

En genomgång av myndighetens samtliga kostnader under hösten 2024 visar att det inte finns utrymme för större besparingar i myndighetens grundläggande funktionalitet. Myndighetens utveckling begränsas därför i nuläget till regeringsuppdrag.

Upphandlingsmyndighetens uppdrag att främja hållbara offentliga affärer

Upphandlingsmyndigheten har under sina första tio år som myndighet lyckats etablera sig i skärningen mellan näringslivet och de offentliga upphandlande organisationerna. Med utökade medel ser myndigheten stora möjligheter att, som nationell aktör, bidra med kunskap, metoder och stöd för sunda och hållbara offentliga affärer både vad gäller den rättsliga utvecklingen och inom det samhällsekonomiska området.

För att skapa största möjliga mervärde för regeringen, näringslivet och de upphandlande organisationerna menar myndigheten att anslagsramen behöver återställas. Vidare ser myndigheten, med utökade ramar, att det finns möjligheter att skapa nyttor inom fem utvecklingsområden. De första två utvecklingsområdena (1 och 2) är primära för myndighetens äskanden 2026–2028.

1. Främja försörjningstrygghet och beredskap
2. Motverka välfärdsbrottslighet och arbetslivskriminalitet
3. Strategiskt inköpsarbete, uppdraget som statistikmyndighet
4. Digitalisering, innovation och e-handel med hjälp av AI
5. Proaktivt internationellt arbete

Huvuddelen av äskandena utgörs av personalkostnader. Mindre poster behöver fortsatt avsättas för lån för att kunna genomföra utvecklingsinsatser. Den föreslagna låneramen är avsedd att finansiera dels viss utveckling av immateriella anläggningstillgångar, dels utgifter kopplade till en eventuell flytt till nya lokaler. Beslut om det senare är i skrivande stund inte fattat, men behöver fattas under 2025.

1. Främja försörjningstrygghet och beredskap

Covid-19-pandemin, Rysslands oprovocerade anfallskrig i Ukraina och klimatförändringarna innebär att försörjningstrygghet- och beredskapsaspekter behöver ta större plats i de offentliga inköpen. Inköpsorganisationer och leverantörer behöver stärka sin förmåga att säkerställa leveranser av varor och tjänster vid en kris eller ytterst ett krig. Samtidigt har många offentliga inköpsorganisationer, vid sidan av försvarsmyndigheterna, begränsade erfarenheter av att arbeta med försörjningstrygghet, och beredskap. Även frågor kring säkerhetsskydd och klimatanpassning kommer att bli viktigare i framtiden. Avtalsbaserad beredskap är en viktig förutsättning i det civila försvaret.

En rad statliga utredningar har framhållit att Upphandlingsmyndigheten borde ges en roll i beredskapsarbetet eller annars ett tydligt uppdrag att ge stöd kring beredskapsfrågor i offentlig upphandling.¹

¹ Se t.ex. SOU 2019:51, SOU 2021:25, SOU 2022:6, SOU 2023:50, SOU 2024:8 och SOU 2024:19

Upphandlingsmyndigheten utses till beredskapsmyndighet

Förslag ny uppgift: Upphandlingsmyndigheten blir beredskapsmyndighet enligt förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap. Eftersom frågor kring upphandling och statsstöd är viktiga i en rad beredskapssektorer² bör myndigheten tillhöra de beredskapsmyndigheter som inte ingår i en beredskapssektor.

En sådan instruktionsändring kan utformas på följande sätt:

1 a § Myndigheten är beredskapsmyndighet enligt förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

Tabell 3. Behov av finansiering Beredskapsmyndighet 2026-2028, tkr

Anslag	2026	2027	2028
Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap, anslag 2:4	5 000	5 000	5 000

Upphandlingsmyndigheten anser att myndigheten bör ingå som beredskapsmyndighet i det civila beredskapssystemet. Därigenom möjliggörs en naturlig samverkan med övriga beredskapsmyndigheter och andra aktörer. Myndigheten kan bidra med förståelse för privata aktörers förutsättningar och drivkrafter och betydelsen av avtalsbaserad beredskap i beredskapssystemet. Regeringen har t.ex. i totalförsvarspropositionen uttalat att ansvaret för upprätthållande av nödvändig försörjning av kritiska varor och tjänster behöver tydliggöras i den nuvarande beredskapsstrukturen för krisberedskap och civilt försvar.³ Detta gäller enligt Upphandlingsmyndighetens uppfattning i synnerhet inom de beredskapssektorer där privata aktörer i stor utsträckning äger och utför samhällsviktig verksamhet.⁴ Det kan även bidra till att tydliggöra förväntningarna på såväl inköpsorganisationer som näringslivet.

Vidare kan Upphandlingsmyndigheten som beredskapsmyndighet bidra till att skapa förståelse för hur strategisk inköpsledning kan utvecklas och användas för att bl.a. säkerställa ledningsförmågan vid extraordinära händelser och integrera näringslivet i arbetet med lägesuppfattningar.⁵ T.ex. så har nordiska ministerrådet framhållit att beredskap kräver samverkan mellan olika samhällsaktörer, inte minst eftersom privata aktörer ofta äger hela eller delar av kritisk infrastruktur.⁶ Vidare har regeringen framhållit behovet av att utveckla bl.a. styrningen och samordningen av de offentliga affärerna, bl.a. i syfte att förbättra försörjningsberedskapen.⁷

² I totalförsvarspropositionen framhålls betydelsen av de privata aktörerna främst vad gäller sektorerna Ekonomisk säkerhet (s. 128), Elektroniska kommunikationer och post (s. 129), Finansiella tjänster (s. 131), Försörjning av grunddata (s. 133), Livsmedelsförsörjning och dricksvatten (s. 136) samt Ordning och säkerhet (s. 137).

³ Prop. 2024/25:34 s. 127.

⁴ I totalförsvarspropositionen framhålls att så är fallet bl.a. vad gäller sektorerna *ekonomisk säkerhet, elektroniska kommunikationer och post, finansiella tjänster, försörjning av grunddata, Livsmedelsförsörjning och dricksvatten, ordning och säkerhet*, och betydelsen av de privata aktörerna nämns även i beskrivningen av sektorn *transporter*.

⁵ Se Sveriges Nationella säkerhetsstrategi s. 30.

⁶ Se Nordiska ministerrådets rapport *Stabil civil beredskap i Norden - En studie av hur nordisk regionalpolitik kan bidra till civil beredskap* (dec 2024), s. 5.

⁷ Se Budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1) utgiftsområde 2 avsnitt 75 (s. 111).

Instruktionsenligt uppdrag att ge stöd kring beredskapsaspekter i offentlig upphandling

Förslag ny uppgift: Upphandlingsmyndigheten ges en ny finansierad instruktionsenlig uppgift att utöka myndighetens upphandlingsstöd på beredskapsaspekter i offentlig upphandling. Uppgiften kan avgränsas till att avse det civila försvaret.

En sådan instruktionsändring kan utformas på följande sätt:

2 § Myndigheten ska ge upphandlingsstöd till upphandlande myndigheter, enheter och leverantörer. Stödet ska inriktas på att

...

8. bidra till att beredskapsaspekter beaktas i upphandling.

Tabell 4. Behov av finansiering Beredskapsaspekter i offentlig upphandling 2026-2028, tkr

Anslag	2026	2027	2028
Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap, anslag 2:4	3 000	4 000	5 000

Upphandlingsmyndigheten genomför återkommande enkätundersökningar kring utvecklingen inom upphandlingsområdet. I den undersökning som genomfördes hösten 2022 ställde myndigheten för första gången frågor till de upphandlande organisationerna om de anser att de har en god beredskap för hur offentliga inköp ska ske i krissituationer (uthållig upphandling).⁸ Utfallet visar att endast omkring 20 procent av de upphandlande organisationerna ansåg att så var fallet (avsnitt 4.4 i rapporten). Detta talar enligt Upphandlingsmyndigheten för att beredskapsperspektivet behöver prioriteras i inköpsprocessen men även att det behövs större förståelse för betydelsen av de offentliga inköpen för att utveckla samhällets försörjningstrygghet.

Upphandlingsmyndigheten får alltmer frågor och önskemål om att tillhandahålla ett utförligt och praktiskt stöd för hur man kan omhänderta försörjningstrygghet och beredskapsaspekter i upphandling och avtal. Vidare har en rad statliga utredningar ansett att Upphandlingsmyndighetens stöd som avser krisberedskap och totalförsvarsaspekter bör förtydligas.⁹ Även Kommittén om beredskap enligt regeringsformen har konstaterat att stora delar av den kritiska infrastrukturen ägs av enskilda näringsidkare och att upphandlingssystemet spelar stor roll för det offentliga försörjning av varor och tjänster från näringslivet.¹⁰ Myndigheten har ett visst stöd inom området men anser att detta behöver utvecklas, fördjupas, förstärkas och konkretiseras. Detta är särskilt viktigt i en tid där en stor mängd offentliga aktörer bygger upp sin beredskap.

En sådan ny uppgift kan bidra till att säkerställa att de privata aktörer som har ansvar för samhällsviktig verksamhet planerar och agerar för att skydda och skapa motståndskraft i den aktuella verksamheten. Från leverantörsledet har Upphandlingsmyndigheten, bl.a. via myndighetens Näringslivsråd, fått starka önskemål om att stödja de upphandlande

⁸ Nationella upphandlingsrapporten 2023, Rapport 2023:1.

⁹ Se bl.a. SOU 2021:25 s. 284, SOU 2022:6 s. 467–469, SOU 2023:50 s. 417, och SOU 2024:19 s. 40, 53, 64–66. Se även SOU 2021:89 s. 32, 183, 334, 369 och SOU 2024:8 s. 259.

¹⁰ SOU 2023:75 s. 122.

organisationerna med praktisk hantering kring försörjningstrygghet och beredskapsaspekter i syfte att öka kunskapsnivån hos dessa och samstämmigheten i kraven och kontraktsvillkoren från de upphandlande organisationerna. Idag möter leverantörer en heterogen ambitionsnivå och kravställning, vilket försvårar för dem att förstå innebörden av kravställningen, prissätta sina erbjudanden och utveckla sina affärsmodeller. Eftersom näringslivets involvering i totalförsvaret även väcker frågor kring statsstödsreglernas tillämpning, kan en ny instruktionsenlig uppgift att ge vägledning om beredskapsaspekter även omfatta vägledning i statsstödsfrågor. Anslaget för beredskapsuppdraget bör även täcka tillkommande kostnader i förhållande till myndighetens nuvarande uppdrag på statsstödsområdet. Inom en ny uppgift ryms potentiellt en stor mängd olika aktiviteter. Vilka av dessa som kan prioriteras beror på vilka resurser som myndigheten tillförs och den närmare utformningen av uppgiften. De aktiviteter som myndigheten identifierat som efterfrågade, ändamålsenliga och lämpliga för Upphandlingsmyndigheten att genomföra med ett utvidgat och finansierat uppdrag (se bilaga 2) skulle över tid motivera en anslagsförstärkning på ca 10 mkr per år. Det är dock inte möjligt för Upphandlingsmyndigheten att på kort tid bygga upp en så omfattande verksamhet. En ny uppgift kan även förutsätta att myndigheten säkerhetsprövar viss personal som deltar i den aktuella verksamheten samt vidtar säkerhetsskyddsåtgärder, vilket i sin tur kan vara resurskrävande.¹¹ Upphandlingsmyndigheten kan även behöva vidta andra interna åtgärder för att inom ramen för en ny uppgift säkerställa proaktivitet och handlingskraft vid kris eller krig.

Det bör även framhållas att många av i bilagan beskrivna aktiviteter hänger samman: framtagande av exempelklausuler och ”beredskapskriterier” förutsätter ett utvecklat grundstöd kring beredskapsaspekter, medan externa aktiviteter i sin tur i stor utsträckning är en följd av andra aktiviteter. Prioritering sker även utifrån långsiktigheten i utökningen av förvaltningsanslaget (vid tidsbegränsad anslagsförstärkning prioriteras aktiviteter som inte förutsätter förvaltning över tid). Huvuddelen av aktiviteter bedöms genomföras i samverkan med andra statliga myndigheter och aktörer.

Uppdrag att utreda hur upphandlingsstatistiken kan utvecklas för att användas i nationella försörjningsanalyser

Förslag uppdrag: Upphandlingsmyndighetens ges ett tidsbegränsat och finansierat uppdrag att utreda hur upphandlingsstatistiken kan utvecklas för att användas i nationella försörjningsanalyser.

Tabell 5. Behov av finansiering Försörjningsanalyser 2026–2028, tkr

Anslag	2026	2027	2028
Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap, anslag 2:4	1 000	0	0

Kraven på sektorsvisa försörjningsanalyser kommer att kräva information om inköpsdata och metodstöd för analys. Som statistikansvarig myndighet inom upphandlingsområdet skulle Upphandlingsmyndigheten kunna bidra till genomförandet av nationella försörjnings- och inköpsanalyser. Med tillgång till ytterligare inköpsdata skulle det vara möjligt att både beskriva och analysera de beroenden som finns hos såväl företagen som

¹¹ Se även 13 § förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

de upphandlande organisationerna. Detta kan förutsätta att upphandlingsstatistiken utvecklas, men även förutsätta att det i så fall säkerställs att den data som tillhandahålls inte skapar sårbarheter.

I uppdraget ingår att utreda och lämna förslag på hur upphandlingsstatistiken skulle kunna utvecklas för att fylla en funktion i arbetet med nationella försörjningsanalyser. Detta ligger i linje med regeringens uttalande i totalförsvarspropositionen att det redan finns etablerade strukturer för rapportering och analyser den offentliga upphandlingen vilka är viktiga att ta hänsyn till i det fortsatta utvecklingsarbetet så att det inte skapas parallella rapporteringsstrukturer och inte bidrar till en ökad administration.¹² I uppdraget kan även ingå att lämna förslag om annan prioriterad utveckling av den nationella upphandlingsstatistiken i syfte att främja ett strategiskt offentligt inköpsarbete och genomförande av den nationella upphandlingsstrategin (se även avsnittet ”Strategiskt inköpsarbete, uppdraget som statistikmyndighet”).

Resultat och konsekvenser

Med ett förstärkt och tydliggjort uppdrag enligt ovan kan Upphandlingsmyndigheten bidra till att företag möter en mer genomtänkt, effektiv och enhetlig kravställning kring frågor som rör försörjningstrygghet och beredskapsaspekter. Detta bidrar i sin tur till att minska transaktionskostnader men även till att motverka negativa effekter av perspektivträngseln i den offentliga affären. Vidare kan vi tydliggöra vilka olika metoder som myndigheter inom beredskapssystemet kan använda för att säkerställa leveranser från företagen i händelse av kris och ytterst krig. Vi kan även bidra till att förmedla och skapa förståelse för företagets förutsättningar och drivkrafter bland andra samhällsaktörer.

Om Upphandlingsmyndigheten inte ges att utvidgat och finansierat uppdrag finns en uppenbar risk att det skapas överlappande uppdrag, strukturer och metoder för att säkerställa näringslivets roll i totalförsvaret. Detta medför ineffektivitet och går även på tvärs mot de principer som bär upp Sveriges krisberedskap. Särskilt mindre kommuner och myndigheter får sämre förutsättningar att stärka sin krisberedskap i den utsträckning som de är beroende av näringslivet. Företag kommer i sin tur att möta heterogen kravställning vad gäller beredskapsaspekter, särskilt under de närmaste åren då en stor del av offentlig sektor bygger upp sin civila beredskap.

2. Motverka arbetslivskriminalitet och välfärdsbrottslighet

Det är Upphandlingsmyndighetens uppfattning att upphandlande organisationer möter ökade utmaningar i form av arbetslivskriminalitet och välfärdsbrottslighet i offentlig upphandling.¹³ Myndigheten upplever även en ökande efterfrågan på stöd från särskilt kommuner om hur de kan motverka arbetslivskriminalitet och välfärdsbrottslighet. Vidare har flera statliga utredningar framhållit att Upphandlingsmyndigheten bör ges en mer framträdande roll i arbetet mot arbetslivskriminaliteten.¹⁴ Även regeringen har uppmärksammat Upphandlingsmyndighetens roll i flera av de uppdrag som lämnats till

¹² Prop. 2024/25:34 s. 123.

¹³ [Delredovising av regeringsuppdrag](#)

¹⁴ Se till exempel SOU 2024:14 s. 29 och SOU 2025:24.

andra myndigheter.¹⁵ Regeringen har framhållit att kommuner, regioner och statliga myndigheter bör kunna få stöd i samband med upphandling för att om möjligt tidigt identifiera anbudsgivare som har kriminella avsikter eller som har koppling till organiserad brottslighet.¹⁶ Regeringen har även framhållit att det kan behövas uttalade brottsförebyggande uppgifter även hos myndigheter som exempelvis upphandlar tjänster.¹⁷

Upphandlingsmyndighetens arbete mot arbetslivskriminalitet riktar sig i dagsläget i första hand mot arbetslivskriminalitet som har en koppling till upphandling eller valfrihetssystem. Detta har skett inom ett tidsbegränsat regeringsuppdrag där projektet slutförs under hösten 2025.

Generellt stöd för att motverka arbetslivskriminalitet och välfärdsbrottslighet i upphandling

Förslag ny uppgift: Upphandlingsmyndigheten får en instruktionsenlig uppgift att bidra till att motverka arbetslivskriminalitet och välfärdsbrottslighet i upphandling. Det utökade uppdraget finansieras enligt nedan.

Tabell 6. Behov av finansiering Uppgift arbetslivskriminalitet och välfärdsbrottslighet 2026–2028, tkr

Anslag	2026	2027	2028
Utgiftsområde 2, anslag 1:17	2 000	3 000	3 000

Beroende på utformning av uppgiften, samhällsutvecklingen och identifierade behov samt vilka resurser som myndigheten tillförs bör ett sådant utvidgat uppdrag omfatta följande aktiviteter och leveranser:

1. Vidareutveckling och **fördjupning av kommande webbstöd** för att motverka arbetslivskriminalitet i upphandling. Brå har t.ex. framhållit att det råder osäkerhet om vad man får kräva i avtalsmallar och förfrågningsunderlag, samt vad som är tillåtet vid granskning och sanktioner.¹⁸
2. Utvecklat stöd kring **avtalsuppföljning** med särskilt fokus på uppföljningens potential att motverka arbetslivskriminalitet. T.ex. så har Delegationen mot arbetslivskriminalitet och Byggnadskommissionen särskilt lyft behovet av bättre uppföljning av särskilt arbetsrättsliga villkor i upphandling.¹⁹
3. Framtagande och förvaltning samt vidareutveckling av befintliga **kriterier för social hållbarhet** i upphandling.
4. Stöd kring användandet av **standarder och märkningar** för att motverka arbetslivskriminalitet och främja sociala hänsyn i upphandling.

¹⁵ Se t.ex. uppdrag till Socialstyrelsen (S 2023/03096) och Inspektionen för vård och omsorg (S 2024/00041). LÄGG TILL BRÅ OCH LÄKEMEDELSVERKET?

¹⁶ *Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet*, (Skr 2023/24:67), s. 21.

¹⁷ *Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet*, (Skr 2023/24:67), s. 38.

¹⁸ Brå, *Välfärdsbrott mot kommuner och regioner – Fel och oegentligheter bland företag och föreningar*, rapport 2022:1, s. 133.

¹⁹ Byggnadskommissionen, *Från svart till vitt – Vänd den osunda utvecklingen i byggbranschen*, slutrapport 2022, s. 180–181, *Delegationen mot arbetslivskriminalitet*, SOU 2023:8, s. 26 och 298.

5. Identifiering och spridning av **lärande exempel** från upphandlande organisationer som ligger långt fram i arbetet mot arbetslivskriminalitet i upphandling.
6. **Utökat stöd i Frågeservice** gör att kunna svara på relaterade frågor. Sådana frågor förväntas öka, både till följd av ett ökat behov men även uppkomma som följdfrågor på kommande webbstöd.
7. Ovanstående leveranser kan även ligga till grund för olika former av **externa aktiviteter**. I detta ingår deltagande på konferenser och seminarier samt fördjupad samverkan med A-Krim center, partssamverkangrupper, statliga myndigheter, branschorganisationer, fackförbund och upphandlande organisationer.
8. Leveranserna kan även ligga till grund för utarbetandet av **utbildningar och workshops** för att motverka arbetslivskriminalitet i upphandling. Framtagandet av en utbildning kring hur man kan motverka oseriösa aktörer i upphandlingar kan utformas som en distans- eller webbutbildning för att underlätta för särskilt upphandlare från mindre glesbygdskommuner att delta.²⁰
9. Upphandlingsmyndigheten skulle även kunna medverka i inrättandet och/eller deltagande i nätverk, samverkansforum eller andra sammanhang som skapar **förutsättningar för operativt informationsutbyte** mellan statliga tillsynsmyndigheter och upphandlande organisationer. Regeringen har till exempel framhållit att vad en myndighet upptäcker i sitt administrativa arbete också kan ha stor betydelse för en annan myndighet, region eller kommunal förvaltning.²¹ Upphandlingsmyndigheten skulle även kunna vidareutveckla kommande metodstöd för bedömningen av risken för arbetslivskriminalitet som en **digital tjänst för riskbedömningar** kopplade till arbetslivskriminalitet
10. Regeringen har ansett att takten i **digitaliseringen av inköpsprocesserna** behöver öka för att förbättra möjligheterna att upptäcka oegentligheter.²² Det skulle mot denna bakgrund kunna ingå i Upphandlingsmyndighetens uppdrag att identifiera möjligheter att utveckla användandet av digitalisering, AI och öppna data för att motverka arbetslivskriminalitet i upphandling (se även avsnittet ”Digitalisering, innovation och e-handel med hjälp av AI”). Sådana aktiviteter kan även omfatta möjligheterna att utveckla informationsutbytet mellan upphandlande organisationer och statliga myndigheter i detta syfte.

Det kan även tilläggas att en rad statliga myndigheter har regeringsuppdrag som avser arbetslivskriminalitet och välfärdsbrottslighet, enligt vilka de ska samverka med eller inhämta erfarenheter från Upphandlingsmyndigheten.²³ Flera statliga utredningar har haft kontakter med myndigheten under de senaste åren. Upphandlingsmyndighetens deltagande i vart och ett av dessa uppdrag är oftast inte särskilt tidskrävande, men

²⁰ Se Upphandlingsmyndighetens rapport *Utveckling av det strategiska inköpsarbetet med fokus på arbetslivskriminalitet i upphandling – Delredovisning av ett regeringsuppdrag*, s. 17–18 med däri angivna referenser.

²¹ *Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet*, (Skr 2023/24:67), s. 226.

²² *Handlingsplan mot korruption och otillåten påverkan 2024–2027*, s. 24.

²³ Se t.ex. *Uppdrag att motverka arbetslivskriminalitet, fel, brister och skador inom byggsektorn*, beslut den 30 juni 2022 (dnr Fi2022/02180), *Uppdrag att kartlägga välfärdsbrottslighet inom apoteksverksamhet*, beslut den 5 juni 2024 (dnr S2024/01160 [delvis]), *Uppdrag att studera hur bolag används som brottsverktyg av aktörer i den kriminella miljön*, beslut den 4 april 2024 (Ju2024/00843), *Uppdrag om förstärkt tillsyn mot välfärdsbrottslighet inom omsorgen*, beslut den 11 januari 2024 (dnr S2024/00041 [delvis]), *Uppdrag till Socialstyrelsen att kartlägga och analysera kommuners och regioners arbete mot välfärdsbrottslighet i hälso- och sjukvården*, beslut den 23 november 2023 (dnr S2023/03096 [delvis]).

sammanlagt blir medverkan i dessa sammanhang relativt omfattande. Upphandlingsmyndighetens förutsättningar att bidra i dessa utredningar och uppdrag skulle väsentligt förbättras om myndigheten hade en ny och finansierad uppgift som avser arbetslivskriminalitet och välfärdsbrottslighet.

Framtagande av branschspecifikt stöd

Förslag: Upphandlingsmyndigheten ges i uppdrag att ta fram och förvalta branschspecifikt stöd för hur upphandlande organisationer kan motverka arbetslivskriminalitet i olika branscher.

Tabell 7. Behov av finansiering Branschspecifikt stöd 2026–2028, tkr²⁴

Anslag	2026	2027	2028
Utgiftsområde 2, anslag 1:17	1 500	2 000	1 000

Det finns ett behov av utvecklat branschspecifikt stöd inom vissa branscher, såsom städ- och transporttjänster, vård- och omsorg, fastighetsnära tjänster och målgruppsanpassat (roll) stöd. Sådant stöd kan innefatta fördjupat och utvecklat branschspecifikt webbstöd. Regeringen har t.ex. konstaterat att risken för välfärdsbrottslighet mot kommuner och regioner har uppmärksammats allt mer under senare år, däribland problemet med förekomsten av oseriösa aktörer inom personlig assistans, hemtjänst och som vårdgivare.²⁵ Det kan även innefatta konkretiserat stöd kring vissa särskilda frågor eller moment, såsom framtagande av stöd kring nationella uteslutningsgrunder vid icke-direktivstyrd upphandling. Regeringen har t.ex. framhållit betydelsen av att utnyttja potentialen i administrativa åtgärder för att motverka organiserad brottslighet.²⁶ Vidare kan befintligt stöd som avser arbetsrättsliga villkor uppdateras och utvecklas.²⁷

Utredning av förutsättningarna för leverantörsprövning i upphandling

Förslag uppdrag: Upphandlingsmyndigheten ges ett tidsbegränsat uppdrag att utreda behovet av regelreformer för att skapa bättre förutsättningar för leverantörsprövning i upphandling, inklusive hur ett system för samordnad registerkontroll i upphandling kan vidareutvecklas.

Tabell 8. Behov av finansiering Leverantörsprövning i upphandling 2026-2028, tkr

Anslag	2026	2027	2028
Utgiftsområde 2. anslag 1:17	1 000	0	0

²⁴ Behovet för förslaget i SOU 2024:25 om uppdrag som rör vård- och omsorg i avsnitt 7 i remissvar:

https://www.upphandlingsmyndigheten.se/globalassets/dokument/remissvar/uhm-2024-0144-remissvar-upphandlingsmyndigheten---en-mer-effektiv-tillsyn-over-socialtjansten-sou-202425_tillganglighetsanpassad.pdf

²⁵ *Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet*, (Skr 2023/24:67), s. 21.

²⁶ *Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet*, (Skr 2023/24:67), s. 26 och 27.

²⁷ Det befintliga stödet togs fram när lagstiftningen var relativt ny, och skulle kunna bli mer användarvänligt efter en omstrukturerad. Det har framförts att kunskapen om hur arbetsrättsliga villkor kan följas upp är låg. Med tanke på den annonserade lagpropositionen om förändrade möjligheter att behandla känsliga personuppgifter i samband med uppföljning samt uppdateringen av Upphandlingsmyndighetens avtalsmallar för arbetsrättsliga villkor finns förutsättningar för att åstadkomma ett mer effektivt och tillämpbart stöd.

Upphandlingsmyndigheten anser att det är angeläget att informationsutbytet mellan olika aktörer i syfte att motverka arbetslivskriminalitet i upphandling utvecklas.

Upphandlingsmyndigheten har i sitt remissvar över Leverantörskontrollsutredningens betänkande anført att det föreligger ett angeläget behov av fortsatt utredning och regelreformer inom området, och att en sådan översyn bör avse såväl obligatoriska som fakultativa uteslutningsgrunder. Liknande synpunkter har framförts av andra remissinstanser. Upphandlingsmyndigheten konstaterar vidare att omvärldsläget och rättsutvecklingen – inte minst en rad nya unionsrättsliga regelverk – medför ett behov av att kunna vidga leverantörsprövningen i upphandlingar till att även omfatta såväl underleverantörsled som de som äger och kontrollerar företag. Att regelverk kan behöva utvecklas för att skapa motståndskraftiga system för offentlig upphandling framhålls även i Nationella strategin mot arbetslivskriminalitet.²⁸

Som alternativ till att en sådan översyn genomförs av en statlig utredning inom ramen för kommittéväsendet skulle Upphandlingsmyndigheten kunna ges i uppdrag att utreda och lämna förslag på hur de rättsliga förutsättningarna för att säkerställa att upphandlande organisationer kan genomföra en ändamålsenlig leverantörsprövning i upphandlingar. En sådan utredning skulle även kunna inkludera förslaget från Försöksverksamhetskommittén om en kartläggning av vilka myndigheter som bör ingå i en försöksverksamhet med informationsdelning i upphandlingar av tjänster inom individ- och familjeomsorgsområdet.²⁹

Upphandlingsaspekter i kommuners brottsförebyggande arbete

Förslag uppdrag: Upphandlingsmyndigheten ges i uppdrag att bidra till hur användande av privata aktörer inom välfärden kan beaktas i kommunernas brottsförebyggande arbete.

Tabell 9. Behov av finansiering Kommuners brottsförebyggande arbete 2026–2028, tkr

Anslag	2026	2027	2028
Utgiftsområde 2, anslag 1:17	500	500	300

Upphandlingsmyndigheten skulle kunna ges i uppdrag att i dialog med bl.a. Brå och kommunerna identifiera hur upphandling kan beaktas i kommuners brottsförebyggande arbete enligt lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Regeringen har bl.a. framhållit att det är angeläget att kommunerna höjer sin medvetenhet och kunskap om ekonomisk brottslighet och välfärdsbrottslighet så att detta kan inkluderas i det systematiska förebyggande arbetet.³⁰

Resultat och konsekvenser

Följande effekter förväntas uppnås:

1. Förstärkt förmåga hos offentlig sektor att undvika, identifiera, och hantera oseriösa leverantörer och arbetslivskriminalitet

²⁸ Se *Nationell strategi mot arbetslivskriminalitet*, s. 19.

²⁹ SOU 2023:94 s. 336.

³⁰ *Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet* (Skr 2023/24:67) s. 21.

2. Sundare och mer effektiv användning av skattemedel när de i minskad utsträckning går till oseriösa/kriminella leverantörer.
3. Enklare för mindre upphandlande organisationer att undvika arbetslivskriminalitet
4. Utökade möjligheter för upphandlande organisationer att ställa krav som minskar risken för arbetslivskriminalitet och välfärdsbrottslighet.

Upphandlingsmyndighetens uppdrag att stimulera en utvecklad styrning och organisering av inköpsarbetet, inklusive hur det strategiska inköpsarbetet kan bidra till att motverka arbetslivskriminalitet, kommer att avslutas vid årsskiftet. Ytterligare insatser som avser arbetslivskriminalitet och välfärdsbrottslighet kommer sannolikt inte att kunna prioriteras och värdefulla erfarenheter, insikter och kontakter svåra att upprätthålla. Avsaknad av stöd som är särskilt framtaget för offentlig upphandling riskerar vidare att skapa osäkerhet kring de rättsliga förutsättningarna för att motverka arbetslivskriminalitet, vilket i sin tur kan få till följd att respekten för upphandlingsreglerna minskar. Särskilt för små kommuner riskerar avsaknaden av stöd att medföra att de ges sämre förutsättningar att motverka växande utmaningar med arbetslivskriminalitet. För kommuner kan dessutom avsaknad av utbyggt stöd medföra att möjligheten att beakta upphandlingsfrågor i det brottsförebyggande arbetet försämras.

3. Strategiskt inköpsarbete, uppdraget som statistikmyndighet

I tider när upphandlande organisationer möter stora utmaningar i form av försämrad ekonomi, förändrad demografisk utveckling, klimatförändringar och ett allvarligt säkerhetspolitiskt läge är det än viktigare att bedriva ett strategiskt, hållbart och innovationsfrämjande inköpsarbete. Utvecklingen ställer allt högre krav på upphandlande organisationer att samverka och hantera de offentliga inköpen mer strategiskt för att kunna leverera på välfärdsuppdraget, samtidigt som välfärdsbrottslighet motverkas och offentlig sektors motståndskraft säkerställs. Att arbeta med faktabaserade metoder för att förstå hur skattemedel används och kan användas blir viktigt. Med ökad kunskap och strategisk styrning kan de offentliga inköpens potential nyttjas, samtidigt som de effektiviseras, bli mer ändamålsenliga och robusta.

Att så väl köpande som säljande parter och allmänheten har tillgång till fakta och kunskap bidrar till högre transparens och trovärdighet i offentliga affärer. Fakta ger även underlag för välgrundade nationella beslut och underlag för att följa upp genomförd politik på området.

En stor brist i Sverige i en internationell jämförelse är att det saknas heltäckande nationell statistik om Sveriges offentliga inköp, och att det finns kvalitetsbrister i den befintliga statistiken. Den nationella statistiken måste omfatta alla inköp som genomförs av upphandlande organisationer (inte enbart annonspliktiga) och den behöver omfatta hela inköpsprocessen från planering till avtalsslut. Det innebär bland annat att den nationella datainsamlingen av uppgifter om upphandlingsannonser behöver kompletteras med en insamling av uppgifter om inköpsfakturor. Det skapar förutsättningar för att ta fram en relevant, tillförlitlig och användbar nationell statistik som kan fungera som ett faktabaserat underlag för vidare analyser i form av spend-, inköps- och försörjningsanalys

samt analyser av leverantörsmönster som kan tillgodose många användares behov. Inköpsvärden är även en förutsättning för att kunna genomföra nationell miljöspendanalys, för att belysa de offentliga inköpens miljö- och klimatpåverkan över tid.

Med data som en strategisk resurs i kombination med ett strategiskt inköpsarbete, genom till exempel spend-, inköps- och försörjningsanalyser samt ett kategoribaserat arbetssätt, kan offentliga affärer utvecklas.

Bredare uppdrag som statistikmyndighet

Förslag uppdrag: Bredare uppdrag som statistikmyndighet för att främja ett mer faktabaserat offentligt inköpsarbete

Tabell 10. Behov av finansiering Bredare statistikuppdrag 2026-2028, tkr

Anslag	2026	2027	2027
Utgiftsområde 2, anslag 1:17	5 500	5 700	5 900

Upphandlingsmyndigheten får som statistikmyndighet på upphandlingsområdet ett förstärkt uppdrag för att förbättra tillgången till statistik och analys om de offentliga inköpen i Sverige. I uppdraget ingår bland annat att förtydliga förutsättningarna och driva på i arbetet med att utveckla statistiken utifrån en framtagna målbild samt att öka delaktigheten, erfarenhetsutbytet och påverkan såväl nationellt som i EU-sammanhang avseende utvecklingen av tillgång till jämförbara data av god kvalitet inom upphandlingsområdet. Exempelvis är en svensk anslutning till Public Procurement Data Space aktuellt för vidare analys och dialog. Vid en eventuell svensk ståndpunkt om anslutning krävs vidare beslut om uppdrag och finansiering för att ett genomförande ska vara möjligt.

I uppdraget ingår även att komplettera befintlig statistik inom upphandlingsområdet med ytterligare kunskap som underlag för att utveckla och främja ett strategiskt offentligt inköpsarbete och genomförande av den nationella upphandlingsstrategin. Det handlar bland annat om att säkerställa en god förvaltning och återkommande genomförande av myndighetens nationella upphandlingsenkät och näringslivsenkät, samt analys och spridning av resultaten.

För att fånga de offentliga inköpens miljö- och klimatpåverkan, och ge stöd för strategiskt inköpsarbete med fokus på hållbarhet, får myndigheten i uppdrag att aktivt förvalta och uppdatera klimatindikatorer och återkommande genomföra en nationell miljöspendanalys. Uppdraget är i enlighet med lämnade rekommendationer i myndighetens slutredovisning för regeringsuppdraget om de offentliga inköpens miljö- och klimatpåverkan.³¹ Ett genomförande av en nationell miljöspendanalys förutsätter tillgång till vissa inköpsvärden, som för syftet särskilt kan behöva köpas in.

För att förbättra kvalitén och säkra tillgång till mer relevant och användbar nationell statistik om Sveriges offentliga inköp krävs bland annat en ökad standardisering och tillgång till uppgifter om inköpsvärden. En insamling av uppgifter om inköpsvärden förutsätter rättsligt stöd och lagstiftningsåtgärder, troligtvis i form av

³¹ Redovisning av uppdrag om de offentliga inköpens miljö- och klimatpåverkan - Fi2022/03469, UHM-2024-0118

uppgiftslämnarskyldighet. För att den nationella statistiken ska förbättras och bli fullständig krävs ytterligare styrning från regeringen, politiska beslut samt långsiktiga investeringar och uppdrag. Det kräver hantering i särskild ordning. Regeringen gav 2018 Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att genomföra en förberedande studie om vilka uppgifter om inköpsvärden som är möjliga och lämpliga att samla in som underlag för nationell inköpsstatistik (Fi2018/01786/OU). Inom ramen för regeringsuppdraget lämnade myndigheten förslag på hur insamlingen av inköpsvärden fortsättningsvis kan utformas. Uppdraget redovisades till regeringen 2019 men har ännu inte resulterat i några lagstiftningsåtgärder.

Som en jämförelse så har man i Finland nyligen fattat beslut om ett utvecklingsprojekt för att säkra heltäckande uppgifter om offentliga samfunds inköpsfakturer samt andra uppgifter om upphandling och inköp, bland annat från staten, kommunerna och välfärdsområdena.³² De lagändringar som reformen förutsätter förbereds av Finansministeriet. För finska Statskontorets del av uppdraget - avseende datainsamlingssystem, datahantering och offentlig webbtjänst - avsätts 5,5 miljoner euro för uppstarten/utvecklingen över 2,5 år och cirka 800 000 euro per år i drift och förvaltning från mitten av 2027 och framåt.³³ En bedömning man gör är att besparingarna kan uppgå till flera tiotals miljoner euro per år, och att investeringarna i projektet kommer att återbetala sig inom 5–6 år. Finlands arbete och beräkningar kan ge ett visst underlag för fortsatt svensk nationell dialog. I sammanhanget är det dock av vikt att beakta att situationen i Finland och Sverige ser olika ut och att länderna har olika förutsättningar. Vidare fördjupad analys av lämpligt tillvägagångssätt för Sveriges del, och beräkning av kostnader krävs.

Främjande av strategiskt inköpsarbete

Förslag uppdrag: Uppdrag att stärka och utveckla stödet för strategiskt inköpsarbete, med fokus på inköpsanalyser och kategoristyrning

Tabell 11. Behov av finansiering Främja strategiskt inköpsarbete 2026–2028, tkr

Anslag	2026	2027	2028
Utgiftsområde 2, anslag 1:17	1 800	1 800	1 900

Myndigheten får i uppdrag att stärka och utveckla stödet till upphandlande organisationer för ett mer strategiskt arbetssätt och synsätt på inköpsarbetet, med bland annat stöd av faktabaserade underlag och systematiska arbetsmetoder så som tex. spend- och inköpsanalys samt kategoristyrning. Uppdraget är en fortsättning på myndighetens nuvarande regeringsuppdrag om att genomföra insatser för att främja utvecklingen av kategoristyrning och inköpsverksamhet. Fokus är bland annat på aktiviteter för fortsatt utveckling och paketering av konkret metodstöd/verktyg för kategoristyrning, arbete med gemensam kategoristruktur, lärande exempel, utbildningsmaterial och målgruppsanpassade kommunikations- och spridningsaktiviteter. Konkretisering av

³² [Valtiovarainministeriö valmistelee avointa näkymää julkisiin hankintoihin ja ostolaskutietoihin - Valtiovarainministeriö](#)

³³ Finansministeriet 2024:63 "Utvärderingspromemoria om inrättandet av ett nationellt informationsregister för offentliga upphandlingar och publiceringen av inköpsfaktura-data" - <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165935> (Obs! Beräkningarna har justerats något. Timo Rantanen, Utvecklingschef på finska Statskontoret, har informerat Upphandlingsmyndigheten om justerade uppgifter 25/2 2025)

aktiviteterna baseras vidare på bland annat slutsatser inom pågående regeringsuppdrag under innevarande år.

Uppföljning av utvecklingen av det strategiska inköpsarbetet över tid, och i relation till övergripande mål i den nationella upphandlingsstrategin, möjliggörs särskilt om myndigheten stärks i enlighet med förslag om breddat uppdrag som statistikmyndighet enligt ovan.

Ett råd för offentliga affärer och ett samordningskansli som placeras på Upphandlingsmyndigheten inrättas

En översyn av den nationella upphandlingsstrategin genomfördes av regeringen under 2023. Denna visade bland annat att inriktningsmålen och åtgärderna i strategin fortfarande är relevanta. Däremot behöver förutsättningarna för att genomföra strategin förbättras genom att utveckla styrningen, samordningen och digitaliseringen av de offentliga affärerna. Politikens inriktning på upphandlingsområdet, att förbättra förutsättningarna för att genomföra den nationella upphandlingsstrategin, skulle främjas genom en tydlig, samordnande roll för Upphandlingsmyndigheten i att driva och följa upp den nationella upphandlingsstrategin (NUS) och utvecklingen på området.

Statskontorets myndighetsanalys av Upphandlingsmyndigheten fastslår att myndighetens stöd är efterfrågat och fyller en viktig funktion. Samtidigt drar Statskontoret slutsatsen att myndighetens stöd kan fortsätta förbättras och göras mer användbart för målgrupperna. Upphandlingsmyndigheten ser att ett viktigt steg i det arbetet är att skapa en struktur för bättre samordning av upphandlings- och inköpsstödet i Sverige. Upphandlingsstödet är alltjämt fragmenterat över flera myndigheter. Fragmentiseringen gör stödet både svåröverskådligt och mindre tillgängligt för dess målgrupper. Den är ineffektiv i det att flera olika aktörer behöver upprätthålla kompetens i upphandlingsstöd. Samtidigt är inköpsfrågorna i sin natur tvärfunktionella och de olika sektorsmyndigheternas expertkunskaper behöver tillvaratas för ett ändamålsenligt, träffsäkert och effektivt upphandlingsstöd. Ett flertal myndigheter tillhandahåller idag stöd eller har uppdrag som på olika sätt relaterar till inköpsområdet, ofta med branschspecifik eller tematisk ansats. Det är av stor vikt och värde att involvera de många olika aktörerna i upphandlings- och inköpsekosystemet, samtidigt som det är centralt att det också finns en sammanhållande funktion för arbetet för att skapa effektivitet, tydlighet och tillvarata synergier. Upphandlingsmyndigheten kan med fördel utgöra den funktionen i form av ett kansli för att administrativa samordningen och strukturera samverkan inom ramen för offentliga affärer.

Myndighetsförordningens §6 anger att myndigheten ska verka för att genom samarbete med myndigheter och andra ta till vara de fördelar som kan vinnas för enskilda samt för staten som helhet. Den tvärfunktionella och tvärsektoriella karaktären på inköpsområdet, som sträcker sig över många professioner och politikområden, gör det komplext och samordningen behöver organiseras för att bättre tillgodogöra sig den samlade kompetensen inom staten och göra det enklare för målgrupperna att hitta till och använda stödet.

Förslag uppdrag: Upphandlingsmyndigheten blir ordförande och får i uppdrag att leda ett råd för offentliga affärer samt utveckla och fungera som samordningskansli.

Tabell 12. Behov av finansiering 2026-2028 Programmatisk ansats, tkr

Anslag	2026	2027	2028
Utgiftsområde 2, anslag 1:17	1 300	1 400	1 500

En sammanhållen nationell struktur genom ett råd och ett samordningskansli för offentliga affärer skulle främja den gemensamma förståelsen och kunskapen om offentliga affärers beroenden och förutsättningar, liksom främja den nationella dialogen kring dessa frågor. Upphandling som företeelse och verktyg förutsätter systemsyn för att realisera dess potential. Rådet föreslås bestå av myndigheter som är verksamma inom och på olika sätt ger stöd i upphandlings- och inköpsfrågor, samt Regeringskansliet. Rådet kan identifiera relevanta uppgifter och samverkansåtgärder, och få framdrift i utvecklingen av de offentliga affärerna genom både branschexpertis, helhetsperspektiv och systemsyn. Ett kansli för samordning och struktur för arbetet placeras på Upphandlingsmyndigheten, med ansvar att bidra med systemperspektiv, upphandlingskompetens, adressera beroenden och synergieffekter och lärande i genomförande och uppföljning av pågående och nya regeringsuppdrag i syfte att förstärka implementeringen av den nationella upphandlingsstrategin och relevanta myndigheters utvecklingsinitiativ i detta syfte. Myndighetens kärnverksamhet inom upphandlingsstöd och uppgift som ansvarig statistikmyndighet på upphandlingsområdet, den nationella upphandlingsenkäten, tillsammans med den årliga rapporten på upphandlingsområdet som myndigheten i dagsläget tillhandahåller är befintliga verktyg/underlag för att främja systemsyn och lärande.

Resultat och konsekvenser

Genom att ge Upphandlingsmyndigheten ett utökat uppdrag och finansiering för att utveckla, tillhandahålla och sprida fakta om den offentliga affären och stöd kopplat till strategiskt inköpsarbete förväntas följande effekter uppnås:

1. Bättre faktaunderlag för politiker, tjänstemän och andra intressenter kopplat till den offentliga affären
2. Mer öppna data om den offentliga affären – som stärker möjligheter till utveckling, transparens och insyn
3. Delad kunskap om faktabaserat och strategiskt inköpsarbete mellan upphandlande organisationer och mellan upphandlande organisationer och näringslivet
4. Effektivare och mer ändamålsenliga offentliga inköp samt stärkt svensk köpkraft
5. Ett råd för offentliga affärer och ett samordningskansli skulle bidra till ett strukturerat samarbete och en mer effektiv användning av statens kompetens och resurser.
6. Bättre förutsättningar och en förstärkt nationell dialog för utveckling av de offentliga affärerna och genomförande av Nationella upphandlingsstrategin.

Om Upphandlingsmyndigheten inte ges ett förstärkt och finansierat uppdrag inom området begränsas möjligheterna att säkra den framdrift, utveckling och spridning av faktaunderlag och stöd för strategiskt inköpsarbete som myndigheten uppfattar efterfrågas av uppdragsgivaren och målgrupperna. Myndigheten har ambitionen att bidra

med ytterligare faktaunderlag, i form av tex. miljöspendanalys och relevanta enkätbaserade statistikprodukter, men har inom ramarna för befintligt anslag svårt att säkra förutsägbarhet i sådana leveranser och åtaganden. Myndigheten har även ambitionen att förflytta positionerna och stärka det konkreta stödet för det strategiska inköpsarbetet i enlighet med nuvarande regeringsuppdrag om kategoristyrd verksamhet. Utan ett förlängt uppdrag och finansiering inom området begränsas dock möjligheterna till fortsatt utvecklingsarbete och spridningsaktiviteter.

4. Digitalisering, innovation och e-handel med hjälp av AI

Upphandlingsmyndigheten har identifierat en stor outnyttjad potential samt ett betydande behov bland våra målgrupper av förstärkt stöd inom områdena digitalisering av den offentliga affären, e-handel samt integrering av AI och innovation i upphandlingsprocesser. Med nuvarande bemanning och finansiering kan myndigheten svårtligen förvalta befintligt stöd eller genomföra aktuella regeringsuppdrag. Med ökad finansiering skulle myndigheten kunna förstärka sin kapacitet att möta dessa behov av fördjupat stöd från myndigheten.

En standardiserad och digitaliserad inköpsprocess ger flera fördelar. Det bidrar bland annat till effektivare hantering samt ökad möjlighet till spårbarhet, transparens, uppföljning, kontroll och analys. Det underlättar för anbudsgivare att delta i offentliga upphandlingar, att agera leverantör till offentlig sektor och för gränsöverskridande handel. Det ger även bättre tillgång till värdefulla data, som kan användas i olika syften så som kategoristyrning och spendanalyser samt för utveckling av olika AI-lösningar. Ökad spårbarhet och transparens i hur och vad offentlig sektor upphandlar och hur skattemedel används påverkar även förtroendet för offentlig sektor.

Integrering av AI i det stöd Upphandlingsmyndigheten erbjuder och i interna processer kan leda till kostnadseffektivitet samt politiska och samhällseliga värden. Rätt använt kan AI möjliggöra skräddarsydda tjänster, effektivare och automatiserade processer, samt ge ökad kunskap om den offentliga affären, vilket bidrar till en mer hållbar och affärsmässig offentlig sektor. Inom ramen för nuvarande anslag har myndigheten dock begränsad kapacitet för sådant analys- och utvecklingsarbete.

Förslag uppdrag: I syfte att främja innovation i upphandling får Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att etablera ett tvärorganisatoriskt kompetenscenter, tillsammans med nyckelaktörer inom området.

Tabell 13. Behov av finansiering Kompetenscenter 2026-2028, tkr

Anslag	2026	2027	2028
Utgiftsområde 2, anslag 1:17	1 000	1 000	1 000

Lån	2026	2027	2028
Utvecklad digital innovationsplattform	0	1 500	500

Sverige behöver stärka sin förmåga att långsiktigt dra nytta av offentlig upphandling för att utveckla och implementera innovativa lösningar i offentlig sektor, samt öka kommersialiseringen av innovation. I den senaste europeiska rankingen av

innovationsupphandling föll Sverige från plats 5 till 9. Under perioden 2021 – 2025 har Upphandlingsmyndigheten tillsammans med Vinnova och Patent- och registreringsverket (PRV) genomfört uppdraget att genomföra insatser för nyttiggörande och kommersialisering av innovation (dnr N2021/01194). Baserat på erfarenheterna därifrån föreslås bl. a etablering av ett tvärorganisatoriskt kompetenscenter för innovationsupphandling. Det nya kompetenscentret föreslås fungera som en drivande kraft med uppdrag att öka, samordna och förenkla tillgången till stöd, samt utveckla nytt stöd och finansiering för offentlig sektor, näringsliv, civilsamhälle och akademi. Denna arena bör drivas gemensamt av flera aktörer från olika sektorer för att nå full potential och legitimitet. Upphandlingsmyndigheten föreslås vara huvudansvarig för uppbyggnaden med stöd av VINNOVA och Patent- och registreringsverket (PRV). Ett uppdrag kopplat till etableringen av det nya kompetenscentret skulle kunna vara att ta fram ett förslag på utformning av en ny digital plattform för att koppla samman offentliga organisationer med innovativa företag för att lösa utmaningar inom den offentliga sektorn med hjälp av innovationsupphandling. Myndigheten föreslås också få i uppdrag att stödja säkerhets- och beredskapsrelaterad innovationsupphandling, till exempel inom ramen för *Uppdrag till Försvarsmakten och Verket för innovationssystem att initiera och genomföra ett innovationsprogram för civil militära synergier, 2024* (dnr Fö2024/00021).³⁴

Förslag uppdrag: Upphandlingsmyndigheten får i uppdrag att etablera ett nytt verksamhetsområde för att främja digitalisering av offentlig upphandling.

Tabell 14. Behov av finansiering Främja digitalisering 2026–2028, tkr

Anslag	2026	2027	2028
Utgiftsområde 2, anslag 1:17	1 300	1 400	1 500

För att öka kunskapen om och ge stöd för hur upphandling kan nyttjas som ett strategiskt verktyg i den digitala transformationen föreslås att Upphandlingsmyndigheten får i uppdrag att etablera ett nytt verksamhetsområde. Detta inkluderar en tydligare roll i utvecklingen av en sammanhållen digital inköpsprocess och ökad närvaro i relevanta EU-frågor, både för Sveriges räkning och som stöd till Regeringskansliet.

Förslag uppdrag: Myndigheten får i uppdrag att utforska och utveckla hur AI kan förstärka myndighetens stöd och tjänster.

Tabell 15. Behov av finansiering Utveckling av AI 2026–2028, tkr

Anslag	2026	2027	2028
Utgiftsområde 2, anslag 1:17	3 000	3 000	3 000

Lån	2026	2027	2028
Utveckling av AI-baserade tjänster	1 000	5 000	4 000

Möjligheterna att utveckla nya digitala tjänster med hjälp av artificiell intelligens för myndighetens målgrupper är många och den potentiella nyttan mycket stor. En digital

³⁴ För ett utförligare resonemang se förslag i avsnitt "Främja försörjningstrygghet och beredskap".

tjänst för att möjliggöra analyser av offentliga organisationers inköp och miljöpåverkan skulle skapa ökad transparens och nya insikter i hur offentliga medel används. Myndigheten skulle också kunna tillhandahålla ett utvecklat metodstöd för våra målgrupper att upphandla och använda AI och IT kopplat till den offentliga affären.

Resultat och konsekvenser

1. Främjande av innovation: Ett nationellt kompetenscenter för innovationsupphandling kan bidra till att fler innovativa lösningar upphandlas av den offentliga sektorn, vilket gynnar både leverantörsledet, upphandlare och innovationskraften i Sverige.
2. Ökad digitalisering och effektivitet: Ökad kunskap kring och stöd för hur upphandling kan nyttjas som ett strategiskt verktyg i den digitala transformationen, och hur digitalisering kan nyttjas för att effektivisera offentlig upphandling, inköp och affärer. Myndigheten fåren tydligare roll och kan bidra till utvecklingen av en sammanhållen digital inköpsprocess, med mer av ett helhetsperspektiv på e-handel och digitalisering av inköpsprocessen.
3. Förbättrad rättssäkerhet och transparens samt ökad kostnadseffektivitet: En digital tjänst som sammanställer offentlig sektors inköpsdata och miljöpåverkan skulle göra det enklare att följa upp, analysera och granska offentliga inköp, vilket leder till ökad transparens om hur offentliga medel används. Spendanalyser bidrar bl. a till att identifiera besparingsmöjligheter och optimera inköpsprocesser, vilket resulterar i effektivare resursanvändning.
4. Bättre stöd till upphandlande organisationer: AI-baserade tjänster som en chatbot för rådgivning och en tjänst för spendanalys skulle ge upphandlande organisationer snabbare och bättre tillgång till relevant information samt bidra till ökad transparens och insikt om hur offentlig sektor upphandlar
5. Stärkt inflytande på EU-nivå: En tydligare roll för Upphandlingsmyndigheten i EU-frågor kopplade till digitalisering skulle stärka Sveriges position och möjligheter att påverka utvecklingen av den offentliga upphandlingen i Europa.

Om Upphandlingsmyndigheten inte ges ett förstärkt och finansierat uppdrag inom området begränsas möjligheterna försvåras möjligheten för myndigheten att stödja upphandlande organisationer i att utveckla sin förmåga att använda upphandling som ett strategiskt verktyg för att driva innovation. Sverige riskerar därmed att hamna ännu längre efter i internationella jämförelser, där andra länder gör betydande framsteg genom att använda offentlig upphandling som en hävstång för teknikutveckling och hållbarhetsmål. Detta kan i sin tur leda till att den svenska innovationskraften minskar. Även möjliga effektiviseringsvinster till följd av en mer digitaliserad inköpsprocess riskerar att försenas.

Om Upphandlingsmyndigheten inte ges ett förstärkt och finansierat uppdrag inom området begränsas möjligheterna Utebliven finansiering skulle också betyda att myndighetens möjligheter att utveckla och implementera AI-baserade tjänster till stöd för våra målgrupper påverkas negativt. Utan tillgång till AI-lösningar, såsom till exempel gemensamma digitala tjänster för analys av inköpsdata, försvåras kommer offentlig sektor att gå miste om möjligheter till ökad kostnadseffektivitet, effektivare offentliga affärer och bättre beslutsunderlag. Detta kan leda till att upphandlingar blir mindre träffsäkra, att resurser inte fördelas optimalt och att offentlig sektor går miste om

möjligheter att identifiera mönster och trender som kan förbättra inköpsstrategier. Möjligheten att öka transparensen i den offentliga affären med hjälp av en gemensam offentlig digital tjänst utblir.

5. Proaktivt internationellt arbete genom inrättade av ett internationellt sekretariat på Upphandlingsmyndigheten

Den europeiska och globala kontexten för de offentliga inköpen i Sverige har blivit alltmer framträdande de senaste åren, och har betydande påverkan på inköpsområdet. Upphandlingsmyndigheten ser därför anledning att utveckla sin proaktiva roll och funktionalitet inom det internationella området. Upphandlingsmyndigheten har genom sin instruktion såväl som myndighetsförordningen (2007:515) i uppgift att följa den internationella utvecklingen och ge regeringen stöd vid Sveriges deltagande i verksamheten inom Europeiska unionen och i annat internationellt samarbete. Myndigheten gör idag detta efter bästa förmåga, men i takt med att komplexiteten och också möjligheterna har vuxit ser myndigheten att ytterligare insatser är motiverade och angelägna. Genom att inrätta ett finansierat internationellt sekretariat på myndigheten kan ytterligare insatser inom internationellt arbete göras med betydande nytta för Sverige.

Den pågående trenden att i EU-rättsakter införa bestämmelser som påverkar offentliga affärer riskerar att göra det svårare för såväl upphandlande organisationer som leverantörer, och den offentliga marknadens attraktionskraft riskerar att minska. Det är därför av vikt att proaktivt följa och på lämpligt sätt delta och stödja i detta arbete. En översyn av EU:s upphandlingsdirektiv ska genomföras av EU-kommissionen och i nuläget pågår en utvärdering av direktiven genom bl a insamling av underlag, data och statistik samt konsultationer och analyser. Det är av vikt att Sverige tar en aktiv roll tidigt i processen för att kunna påverka utvecklingen framåt.

Upphandlingsmyndigheten föreslår även att myndigheten ges en tydligare roll i internationella insatser för att stödja kandidatländer EU-integration, bygga kompetens inom upphandlingsområdet och bidra till öppna, transparenta och rättssäkra offentliga marknader i exempelvis närområdet. Detta bedöms kan även gynna svensk konkurrenskraft och skapa affärsmöjligheter för svenska företag. Idag används inte Upphandlingsmyndigheten – den nationella myndigheten med kärnuppdrag inom upphandling – för att möta den efterfrågan som finns, vilket riskerar att andra statliga aktörer behöver lägga resurser på att bygga upp kompetens inom upphandlingsområdet. Här finns rimligen potential i att möjliggöra för de statliga myndigheterna att samverka i högre utsträckning och/eller köpa tjänster av varandra, vilket leder till effektivisering för staten.

FN:s samlade organisationer har en total årlig upphandling om cirka 300 miljarder kronor och annonserade år 2023 över 33 000 upphandlingar³⁵. Trots att Sverige är en stor bidragsgivare till FN vinner svenska företag en mycket låg andel av de kontrakt som FN-organen upphandlar årligen. I jämförelse med andra länder är svenska företags affärer med FN-systemet på en mycket låg nivå³⁶. Svenskt Näringsliv framhåller i en

³⁵ www.ungm.org

³⁶ Jämfört med till exempel företag från Danmark, Nederländerna, Frankrike m fl.

rapport att det är betydliga skillnader mellan Sverige och övriga länder i antalet företag registrerade men även i affärsvolym per företag³⁷. Sveriges strategi för utrikeshandel³⁸ belyser detta och sätter upp tydliga mål hur exporten ska öka. Upphandlingsmyndigheten ser behov av att tillsammans med andra relevanta aktörer bidra till kunskapsspridning, stöd och vägledning för upphandling i det multilaterala systemet och att främja strategiskt inköpsperspektiv och kvalitet i multilaterala upphandlingar. Detta för att etablera en robust, effektiv modell där potentiella affärsmöjligheter för svenska företag bättre tillvaratas och för att främja en mer kostnadseffektiv och produktiv användning av de miljarder i biståndsmedel som finansierar dessa upphandlingar.

Förstärkt svenskt perspektiv till EU-regelverken

Förslag uppdrag: Upphandlingsmyndigheten får i uppdrag att proaktivt stötta Regeringskansliet i översynen av EU:s upphandlingsdirektiv samt bidra aktivt i det rättsliga arbetet inom EU.

Tabell 15. Behov av finansiering EU regelverken 2026–2028, tkr

Anslag	2026	2027	2028
Utgiftsområde 2, anslag 1:17	3 700	3 900	4 000

Den EU-rättsliga utvecklingen inklusive den nyligen initierade översynen av EU:s upphandlingsdirektiv förutsätter en större kapacitet hos Upphandlingsmyndigheten att bevaka, analysera och strategiskt samverka med externa parter gällande den utveckling som nu sker. Det inkluderar även ett behov att, utifrån myndighetens uppdrag, mer proaktivt försöka påverka regelverket för offentliga affärer i en för köpande och säljande sida förenklande och möjliggörande riktning. Genom en förstärkt årlig finansiering skulle myndigheten exempelvis ha utrymme att i någon mån vara en aktiv medlem i det bland medlemsstaterna nyligen återuppstartade Public Procurement Network och samtidigt ge Regeringskansliet viss stöttning i EU-översynsarbetet. Upphandlingsmyndigheten kan bidra med vissa faktaunderlag inklusive statistik, perspektiv från upphandlande organisationer och leverantörer samt vid behov delta i vissa arbetsgruppsmöten, expertgruppsmöten. Kostnaderna utgörs framför allt av personalkostnader då ytterligare personal behövs för analysarbete, nätverkande nationellt och internationellt, mötesdeltagande med mera.

Ett resurstillskott i denna storleksordning möjliggör däremot inte något mera omfattande deltagande i Public Procurement Network eller någon mera omfattande stöttning till RK i översynsarbetet kopplat till upphandlingsdirektiven. Det medger inte heller för myndigheten att tillhandahålla stöd avseende exempelvis all ny sektorslagstiftning som påverkar de offentliga affärerna.

Internationella insatser inom upphandlingsområdet

Förslag uppdrag: Bygga upp en funktionalitet för att kunna stödja i och utföra internationella biståndsinsatser. Förslaget omfattar kunskaps-, kompetens- och kapacitetsbyggande insatser i prioriterade biståndsländer.

³⁷ Svenska företags deltagande i FN:s upphandlingar

³⁸ <https://www.regeringen.se/rapporter/2023/12/strategi-for-sveriges-utrikeshandel-investeringar-och-globala-konkurrenskraft/>

Tabell 16. Behov av finansiering Internationella insatser 2026–2028, tkr

Anslag	2026	2027	2028
Utgiftsområde 7, anslag 1:1	1 200	1 300	1 400

Kostnaderna utgörs framför allt av uppbyggnad av en ny funktionalitet hos myndigheten genom bland annat rekrytering, vissa utbildningsinsatser, samt behovsanalys, efterforskningsarbete- och samverkan. I ett första steg (2026) skulle en förstudie behöva genomföras för att ringa in efterfrågan, behov och mervärde som myndigheten kan bidra med, samt för att identifiera prioriterade målgrupper.

Utöver att stödja kandidatländerns EU-integration ser myndigheten också att ett uppdrag att bygga kompetens inom upphandlingsområdet och bidra till öppna, transparenta och rättssäkra offentliga marknader i exempelvis närområdet, vilket kan gynna svensk konkurrenskraft och ge fler affärer för svenska företag. På så vis kan nyttan av mervärdet hos svenska aktörer, såsom myndigheter, företag och civilsamhället inom områden, ytterligare stärkas genom den offentliga köpkraften som omsätts i offentlig upphandling. Myndigheten kan exempelvis bidra till att utveckla stödet till Ukraina, Moldavien och Georgien samt länderna på västra Balkan i deras fortsatta EU-närmandeprocesser.

I regeringens budgetproposition för 2025 framgår att regeringen fortsatt prioriterar Ukraina och närområdet för det internationella biståndet. Inom ramen för denna prioritering bedömer myndigheten att upphandlingsfrågorna är relevanta, vilket också indikeras genom efterfrågan på kompetenshöjande insatser från myndigheten och tidigare erfarenheter (från t ex Ukraina, Serbien, Albanien). I dagsläget har Upphandlingsmyndigheten inte något uppdrag i instruktionen om tjänsteexport, och inte heller de finansiella förutsättningarna för att ta en större roll och möta den efterfrågan som finns. Om finansiering via UO7 *Internationellt bistånd* skulle vara möjlig ser dock myndigheten såväl skäl som möjligheter att göra det. Myndigheten bedömer att det, utöver att utgöra en länk i svenska prioriteringar i bistånds- och handelsagendan, skulle ha positiva spill-over effekter på myndighetens kärnverksamhet.

Stöd till upphandling inom det multilaterala systemet

Förslag uppdrag: Upphandlingsmyndigheten får i uppdrag att tillsammans med andra relevanta aktörer³⁹ tillhandahålla kunskapsspridning, stöd och vägledning i förhållande till multilaterala upphandlingar, samt insatser för att främja strategiskt inköp och kvalitet i upphandling i det multilaterala systemet.

Tabell 17. Behov av finansiering inom det multilaterala systemet 2026–2028, tkr

Anslag	2026	2027	2028
Utgiftsområde 24, anslag 2:3	1 200	1 300	1 400

Att finansiera ett dylikt uppdrag till Upphandlingsmyndigheten förväntas etablera en robust, effektiv modell där potentiella affärsmöjligheter för svenska företag bättre tillvaratas. I uppdraget inkluderas att främja strategiskt inköpsperspektiv och kvalitet i de multilaterala upphandlingarna vilket kan stärka svenska företags konkurrenskraft ytterligare. Därtill bidrar bättre multilaterala offentliga upphandlingar till en mer

³⁹ T ex Business Sweden

kostnadseffektiv och produktiv användning av de miljarder i biståndsmedel som finansierar dessa upphandlingar.

Näringslivet har efterfrågat ett bättre statligt stödsystem som lämnar information och sprider kunskap och erfarenheter om multilaterala upphandlingar (FN-systemet, multilaterala utvecklingsbankerna, internationella finansiella institutioner).⁴⁰ Upphandlingsmyndigheten, tillsammans med relevanta aktörer, har föreslagits som en aktör som bör få av uppdrag av regeringen att vara kunskapsspridare för att främja svenska företags deltagande i multilaterala upphandlingar samt för att främja högre krav och kvalitet i multilaterala upphandlingar.

Resultat och konsekvenser

1. Med utökad finansiering kan Upphandlingsmyndigheten i ökad utsträckning ge adekvat stöd till Regeringskansliet i de frågeställningar som utvecklingen inom EU aktualiserar, utan att myndighetens kärnverksamhet undanträngs.
2. Bättre och mer aktivt stöd och underlag till Regeringskansliet i samband med EU-utvecklingen skapar bättre förutsättningar för genomslag för svenska prioriteringar.
3. Sundare offentliga marknader i andra länder förväntas bidra till affärsmöjligheter för svenska företag. Ökad kompetens och kunskap hos partnerländer med fokus på EU-integration och sunda offentliga marknader kan ge ett förbättrat näringslivs-, handels- och investeringsklimat i låg och medelinkomstländer.
4. Effektivisering och renodling av biståndsinsatser genom att Upphandlingsmyndigheten med kärnuppdrag inom upphandlingsområdet blir utförare av kapacitetsutvecklande insatser på området och därmed kan avlasta och komplettera andra myndigheter och bidra till en mer effektiv hantering av statens samlade resurser.
5. Förutsättningarna för svenska företags deltagande i multilaterala upphandlingar förbättras samtidigt som högre krav och kvalitet i multilaterala upphandlingar främjas. Ökad kunskap hos svenska företag om hur man kan delta i multilaterala upphandlingar.

Utan ett finansierat uppdrag i förhållande till EU-regelverken är undanträngningseffekterna för myndighetens verksamhet mycket stora. Kärnverksamheten skulle bli lidande och brister kan redan konstateras med anledning av den sedan 2024 minskade anslagsramen. Exempelvis skulle förmågan att kontinuerligt uppdatera den externa webbans innehåll (inklusive myndighetens mest lästa webbtexter och stöd på områden såsom antikorruption och motverkande av arbetslivskriminalitet och välfärdsbrottslighet) samt även att genomföra fortlöpande juridisk kvalitetssäkring av myndighetens stöd och tjänster i takt med framväxande rättspraxis med mera, kraftigt påverkas i negativ riktning. Ett sådant läge kan medföra inte bara förtroendeskada utan i värsta fall även rättsförlust för användarna.

⁴⁰ Svenska företags deltagande i FN:s upphandlingar

Om myndigheten inom befintlig ram ska hantera även uppgiften att ge adekvat stöd till Regeringskansliet i pågående översynsprocess av EU:s upphandlingsdirektiv bedöms inte myndigheten i tillräckligt relevant omfattning kunna hantera kärnuppdraget i tillfredsställande utsträckning.

Upprätthålla en god förvaltning av tjänster och stöd

För att Upphandlingsmyndigheten inte ska tvingas fortsätta att skära ner på tjänster och stöd som riktar sig till näringslivet och upphandlande organisationer krävs en återställning av myndighetens anslagsram. Myndighetens tjänster och stöd behöver förvaltas så att innehållet alltid är aktuellt, relevant och rättssäkert.

Tabell 18. Behov av finansiering Upprätthålla god förvaltning 2026–2028 (tkr)

Anslag	2026	2027	2028
Utgiftsområde 2, anslag 1:17	11 000	11 500	12 000

För att fortsätta vara relevanta i relation till myndighetens målgrupper begär Upphandlingsmyndigheten en anslagsökning om 11 000 tkr 2026 och samma belopp uppräknat med kostnadsökningar för år 2027 och 2028. Detta motsvarar en återställning till 2023 års anslagsram.

Upphandlingsmyndigheten behöver också långsiktiga planeringsförutsättningar för att kunna hantera en situation med allt fler komplexa frågeställningar inom en bredd av områden. Med en större och mer stabil anslagsram kan myndigheten också klara en mer långsiktig kompetensförsörjning.

Utan återställande av 2023 års anslagsram väntas fortsatta neddragningar i servicenivån för perioden 2026–2028. Neddragningar kan komma att påverka omfattningen av myndighetens webbstöd och mängden kriterier för upphandling liksom ytterligare begränsningar i tillgängligheten i myndighetens Frågeservice. Vidare, med bestående och potentiellt ökande fasta kostnader i myndighetens budget ser vi små förutsättningar för att bedriva ett aktivt utvecklingsarbete av tjänster och stöd, trots att dessa hela tiden behöver anpassas till förändringar i omvärlden och målgruppernas behov.

Kostnad för myndighetens verksamhet

Kostnaderna för myndighetens kärnverksamhet⁴¹ fördelas över förvaltningsområden, projekt och regeringsuppdrag samt funktioner och övrig kärnverksamhet.

Kostnaderna för dessa tre områden summerar till 109 247 tkr vilket motsvarar Upphandlingsmyndighetens totala kostnader för 2024. I beloppen redovisas kostnader direkt hänförliga till respektive område samt kostnader för myndighetens grundläggande funktionalitet. Lönekostnader fördelas genom tidredovisning. I myndighetens grundläggande funktionalitet ingår bland annat kostnader för myndighetens ledning, stödfunktioner, lokaler och avskrivningar⁴². Denna typ av kostnader är relativt högre i en liten myndighet som Upphandlingsmyndigheten, jämfört med en större myndighet. Kostnaderna för grundläggande funktionalitet fördelas med redovisad tid som bas, vilket innebär att personaltunga områden bär en större del av kostnaderna än de områden som har högre inköpskostnader.

Tabell 19. Kostnader för förvaltningsområden 2024, tkr

Förvaltningsområde	Belopp
Inköpsprocessen - juridik och praktik	3 249
Statsstöd	2 963
Miljömässig hållbarhet	9 100
Social hållbarhet	5 787
Ekonomisk hållbarhet	2 181
Samhällsbyggnad	4 049
Vård och omsorg	365
Livsmedel	1 154
Styrning och organisering av inköp	787
Integritet och motståndskraft	845
Innovation och digitalisering	4 817
Statistik och analys	8 315
Summa	43 612

⁴¹ Med kärnverksamhet avses verksamhet som direkt bidrar till myndighetens erbjudande i förhållande till myndighetens målgrupper. I kostnaden ingår personalkostnader (nedlagd tid), konsultstöd och andra inköp som härleds till kärnverksamheten. I kärnverksamheten ingår också arbetet med remisser, regeringsuppdrag, kundmöten och samverkan.

⁴² Kostnaderna för myndighetens grundläggande funktionalitet fördelas enligt myndighetens interna modell, där uppdrag med särskild finansiering debiteras en lägre andel av kostnaderna än verksamhet finansierad av myndighetens förvaltningsanslag.

Tabell 20. Kostnader för funktioner och övrig kärnverksamhet 2024, tkr

Verksamhetsområde	Belopp
Frågeservice	19 973
Energikrav i offentlig upphandling	1 000
Remisser	2 385
Samverkan och kundmöte	9 005
Deltagande i andra myndigheters RU/utredningar	402
Kärnobjektet	7 666
Summa	40 431

Tabell 21. Kostnader för regeringsuppdrag och projekt 2024, tkr

Regeringsuppdrag och projekt	Belopp
Afori	4 300
Träffsäkra offentliga inköp (inkl RU A-krim)	3 296
E-forms ⁴³	3 403
RU Offentliga inköpens klimatpåverkan	4 595
RU Små företag och idéburna aktörers deltagande i offentlig upphandling	5 936
RU Rapport om utvecklingen inom upphandlingsområdet	817
RU Användning av kvalitetskriterier i anbudsvärderingen	1 647
RU Förenkla för företag att delta i offentlig upphandling	132
RU Upphandling av skyddat boende	930
RU Tillverkningsberedskap	31
RU Kategoristyrning	120
Summa	25 207

⁴³ Den tekniska utvecklingen av anpassningar till e-forms har finansierats av lån och syns inte i detta belopp.

Förslag till finansiering 2026–2028

Tabell 22. Förslag till finansiering, 2026–2028, tkr⁴⁴

Finansieringskälla	Utfall 2024	Prognos 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027	Beräknat 2028
ANSLAG					
Utgiftsområde 2, Samhällsekonomi och finansförvaltning, anslag 1:17, Upphandlingsmyndigheten (ram)					
ap.1 Upphandlingsmyndigheten (ram), enligt BP/Hermes ⁴⁵	96 792	99 850	100 826	102 744	104 899
- Äskande för utvecklingsområden 2026-2028 ⁴⁶	0	0	33 600	35 200	35 100
ap.2 Vägledningfunktion för statsstödsfrågor (ram)	5 150	5 000	5 000	5 000	5 000
Utgiftsområde 6, Försvar och krisberedskap, anslag 2:4,					
Beredskapsmyndighet, äskande 2026-2028	0	0	5 000	5 000	5 000
Främja försörjningstrygghet och beredskap, äskande 2026-2028	0	0	4 000	4 000	5 000
Utgiftsområde 7, Internationellt bistånd, anslag 1:1,					
Internationella insatser inom upphandlingsområdet, äskande 2026-2028	0	0	1 200	1 300	1 400
Utgiftsområde 21 Energi, anslag 1:2, Insatser för energieffektivisering (ram)					
ap.6 Energikrav i offentlig upphandling (ram)	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Utgiftsområde 24, Näringsliv, anslag 2:3					
Det multilaterala systemet, äskande 2026-2028	0	0	1 200	1 300	1 400
AVGIFTSINTÄKTER SOM DISPONERAS					
Intäkter enl 4 § avgiftsförordningen	0	0	0	0	0
Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar	170	100	100	100	100
ÖVRIGA INTÄKTER SOM DISPONERAS					
BIDRAG					
Uppdrag att genomföra insatser för nyttiggörande och kommersialisering av innovation (N2021/01194)	4 300	0	0	0	0
Uppdrag om stöd till kommuner och idéburna aktörer avseende upphandling av skyddat boende (Regleringsbrev 2024)	930	1 000	0	0	0
Uppdrag till Socialstyrelsen och Läke medelsverket att stärka tillgången till särskilt kritiska sjukvårdsprodukter genom tillverkningsberedskap (S2024/01776)	33	1 000	0	0	0
Uppdrag till stöd för socialtjänstens omställning (S2024/00196)	0	2 000	0	0	0
Övriga bidrag	249	0	0	0	0

⁴⁴I beräkningarna har vi inte tagit hänsyn till inflationen.

⁴⁵År 2025 innehåller anslagssparande från 2024 om 1 342 tkr

⁴⁶Summerar tillsammans med äskanden inom Uo 6, 7 och 24 till Upphandlingsmyndighetens totala äskande om 45 000 tkr för år 2026, 46 800 tkr för 2027 samt 47 900 tkr för 2028

Finansieringskälla	Utfall 2024	Prognos 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027	Beräknat 2028
FINANSIELLA INTÄKTER					
Ränta på räntekonto hos Riksgälden	623	600	600	600	600
ÖVRIGA INTÄKTER		0	0	0	0
SUMMA	109 247	110 550	152 526	156 244	159 499

Tabell 23. Verksamhetsinvesteringar 2024–2028, tkr

Verksamhetsinvesteringar	Utfall 2024	Prognos 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027	Beräknat 2028
Datasystem, rättigheter m.m.	927	1 000	3 500	8 000	4 500
Maskiner, inventarier och installationer m.m.	0	200	3 700	1 300	500
Byggnader, mark och annan fast egendom	0	0	0	0	0
Övriga verksamhetsinvesteringar	0	0	0	0	0
Summa verksamhetsinvesteringar	927	1 200	7 200	9 300	5 000
Finansiering					
Lån i Riksgäldskontoret (2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen)	927	1 200	7 200	9 300	5 000
Bidrag (2 kap. 3 § kapitalförsörjningsförordningen)	0	0	0	0	0
Finansiell leasing (2 kap. 5 § kapitalförsörjningsförordningen)	0	0	0	0	0
Anslag (uppdelat per post)	0	0	0	0	0
Summa finansiering	927	1 200	7 200	9 300	5 000

Under 2025 planeras mindre egenutveckling av IT-system än tidigare estimerat. Detta beror på att det saknades resurser under 2024 för att genomföra förstudier. De beräknade utgifterna för 2026–2028 avseende datasystem, rättigheter mm utgörs av investeringar i egenutvecklade digitala tjänster. Investeringarna avser dels fortsatt utveckling kopplat till uppdraget som statistikmyndighet, dels nya tjänster inom utvecklingsområdet innovation. De senare beskrivs under rubriken Digitalisering, innovation och e-handel med hjälp av AI.

Investeringarna i maskiner, inventarier och installationer utgörs i huvudsak av utgifter relaterade till en eventuell flytt till nya lokaler. Myndighetens nuvarande hyresavtal löper ut vid årsskiftet 2026/2027 och beslut om förlängning av detta avtal eller flytt till nya lokaler är ännu inte fattat.

Tabell 24. Särskild information om verksamhetsinvesteringar, tkr

Särskild information om verksamhetsinvesteringar ⁴⁷	Totalt	Ack. Utfall	2025 Prognos	2026 Beräknat	2027 Beräknat	2028 Beräknat
Verksamhetsinvesteringar per objekt						
Statistikdatabas (inkl. anpassning till eForms)	22 600	16 100	1 500	2 000	2 000	1 000
Summa utgifter för investeringar	22 600	16 100	1 500	2 000	2 000	1 000
Finansiering						
Lån i Riksgäldskontoret	12 900	8 400	1 000	1 500	1 500	500
Bidrag						
Finansiell leasing						
Anslag – Uo 2, anslag 1:17, ap 1 (ram)	9 700	7 700	500	500	500	500
Summa finansiering	22 600	16 100	1 500	2 000	2 000	1 000
Varav investeringar i anläggningstillgångar						
Datasystem, rättigheter mm	12 900	8 400	1 000	1 500	1 500	500
Maskiner och inventarier						
Fastigheter och mark						
Övriga verksamhetsinvesteringar						
Summa investeringar i anläggningstillgångar	12 900	8 400	1 000	1 500	1 500	500

⁴⁷ Principiell förändring från föregående budgetunderlag: Under den tidigare rubriken Digitala tjänster har investeringar inom myndighetens projekt Digitala kunskapsnavet redovisats. Posten har bestått av ett antal tjänster lanserade på myndighetens webbplats. Projektet är avslutat och de tjänster som utvecklas framåt bedrivs som separata utvecklingsinsatser, utan koppling till varandra. Det är därför mer korrekt att framåt inte redovisa dessa som en (1) investering.

Tabell 25. Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar 2024–2028, tkr

Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar	Utfall 2024	Prognos 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027	Beräknat 2028
IB lån i Riksgäldskontoret	4 670	2 121	1 750	7 050	11 860
Nyupplåning (+) ⁴⁸	848	1 200	7 200	9 300	5 000
Amorteringar (-)	-3 397	-1 571	-1 900	-4 490	-6 530
UB lån i Riksgäldskontoret	2 121	1 750	7 050	11 860	10 330
Beslutad/föreslagen låneram	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Ränteutgifter	154	150	300	400	400
Summa amorteringar och ränteutgifter	3 551	1 721	2 200	4 890	6 930
Finansiering av räntor och avskrivningar					
Anslag (Uo 2, 1:17, ap1)	3 432	1 721	2 200	4 890	6 930
Övrig finansiering	119	0	0	0	
Summa finansiering	3 551	1 721	2 200	4 890	6 930

Upphandlingsmyndigheten anholder om att den beslutade låneramen för 2025 kvarstår under perioden 2026–2028, trots att de i nuläget planerade investeringar utgör lägre belopp. Stora osäkerheter finns i beräkningarna av kostnader för en eventuell flytt, varför vi föreslår att viss marginal lämnas i utrymmet kopplat till låneramen.

Tabell 26. Räntekontokredit i Riksgäldskontoret 2024–2026, tkr

Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	Utfall 2024	Prognos 2025	Beräknat 2026
Maximalt utnyttjad räntekontokredit under året	0	0	0
Minsta behållning på räntekontot under året	10 975	11 000	11 000
Behållning på räntekonto i Riksgäldskontoret	16 404	16 000	16 000
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	0	0	0
Beslutad/föreslagen räntekontokredit	7 000	7 000	7 000

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma.

⁴⁸ Differensen mellan Nyupplåning 2024 och årets Verksamhetsinvesteringar för 2024 (tabell 23) beror på missbedömd prognos för december 2023 om ca 80 tkr. Detta reglerades i låneupptag under 2024.

Bilaga 1. Register över Upphandlingsmyndighetens författningar och bilagor

Tabell 27. Register över författningar och bilagor

Namn	Version	Beslutsdatum	Notifierad ⁴⁹	Anmälningnummer för notifiering	Utgivare	Beslutad av	Ikraftträdande
UFS 2020:1 om insamling av uppgifter för statistikändamål	1.0	2020-08-03	Ja	2020/265/S	Inger Ek	Inger Ek	2020-08-04
Bilaga A till UFS 2020:1 om insamling av uppgifter för statistikändamål	1.0	2020-08-03	Ja	2020/265/S	Inger Ek	Inger Ek	2020-08-04
UFS 2020:2 om upphandlings-ID	1.0	2020-08-03	Ja	2020/266/S	Inger Ek	Inger Ek	2020-08-04
UFS 2020:3 om ändring i Upphandlingsmyndighetens föreskrift (UFS 2020:1) om insamling av uppgifter för statistikändamål	1.0	2020-11-27	Nej		Inger Ek	Inger Ek	2021-01-01
UFS 2023:1 om ändring i Upphandlingsmyndighetens föreskrift (UFS 2021:1) om insamling av uppgifter för statistikändamål	1.0	2023-07-09	Ja	2023/76/S	Inger Ek	Inger Ek	2023-10-25
UFS 2023:2 om ändring i Upphandlingsmyndighetens föreskrift (UFS 2021:2) om upphandlings-ID	1.0	2023-10-23	Nej		Inger Ek	Inger Ek	2023-10-26

⁴⁹ Hos EU kommissionen

Bilaga 2. Leveranser inom uppgift på beredskapsområdet

En ny och finansierad uppgift som avser beredskap skulle kunna innefatta följande leveranser:

- Utveckla befintligt **generellt stöd kring beredskapsaspekter** i offentlig upphandling. Det inkluderar hur man får till stånd en genomtänkt riskavvägning mellan köpare och säljare, till exempel vad gäller utformningen av force majeure-klausuler. Det kan även inkludera framtagandet av vägledning på området och praktiska checklistor.
- Ta fram och därefter förvalta **exempelklausuler** för olika nivåer av försörjningstrygghet i avtal för upphandlande organisationer att nyttja i sina avtal.
- Utveckla och förvalta **beredskapskriterier** enligt vår process för hållbarhets-kriterier. Aktiviteten är tydligt skalbar genom att kriterier kan utarbetas över tid beroende på tillgängliga resurser men förutsätter en permanent anslagsförstärkning för att möjliggöra förvaltning och spridning. Sådana kriterier kan ha en standardiserande effekt på kravställande, vilket brukar uppskattas av leverantörer.⁵⁰
- **Utökning av bemanningen i Frågeservice** för att omhänderta frågor från våra intressenter kring beredskaps- och säkerhetsaspekter i offentlig upphandling.
- Fördjupa, utveckla och förvalta befintligt **rättsligt stöd** kring bl.a. tillämpningen av de undantagsbestämmelser i fördragen, direktiven och upphandlingslagarna som är särskilt relevanta ur ett beredskapsperspektiv. Regeringen har i totalförsvarspropositionen framhållit att för att utveckla samverkan mellan staten och näringslivet behöver förutsättningarna tydliggöras avseende hur det kan ske utan att stå i strid med exempelvis regler om statsstöd eller konkurrens.⁵¹
- Arrangera seminarier och/eller delta i konferenser och liknande **externa aktiviteter** inom området. Beroende på utformningen av den nya uppgiften skulle Upphandlingsmyndigheten kunna skapa och upprätthålla ett nätverk för bred dialog och diskussion kring beredskapsaspekter bland den offentliga upphandlingens intressenter. Detta kan främja ett öppet samtalsklimat kring beredskapsfrågor, inte minst eftersom allt fler samhällsuppgifter delas mellan kommuner i samverkan, och/eller upphandlas.⁵²
- Enligt Upphandlingsmyndighetens uppfattning uppkommer inte sällan även **statsstödsrättsliga aspekter** på avtalsbaserad beredskap och angränsande frågor. Myndigheten skulle därför även kunna bistå beredskapsmyndigheterna i dialogen med kommuner och regioner och även näringslivet ifråga om statsstödsreglerna. Detta innefattar utökat stöd om förutsättningarna för kommunalt och regionalt statsstöd till kommunala bolag och andra kommunala verksamheter som bedrivs i egen regi för att säkerställa försörjning av allmännyttiga tjänster på den lokala nivån i händelse av kris eller krig. Som nämnts ovan har regeringen framhållit att för att utveckla samverkan mellan

⁵⁰ Se SOU 2019:51 s. 163–164.

⁵¹ Prop. 2024/25:34 s. 100.

⁵² Nordiska ministerrådets ovan nämnda rapport s. 22. Behovet av en förbättrad samverkan mellan bl.a. offentlig och privat sektor framhålls även i *Sveriges nationella säkerhetsstrategi* (s. 20).

staten och näringslivet behöver förutsättningarna tydliggöras avseende hur det kan ske utan att stå i strid med exempelvis regler om statsstöd eller konkurrens.⁵³

- Ta fram och förvalta fördjupad vägledning om exempelvis **relevanta unionsregelverk**, såsom regelverket för utländska direktinvesteringar, och nära följa rättsutvecklingen på unionsnivå, inklusive kontinuerligt inhämta erfarenheter och goda exempel från andra medlemsstater i EU. Regeringen har bl.a. framhållit betydelsen av att Sverige fullt ut nyttjar de initiativ och verktyg som existerar inom den säkerhets- och försvarspolitiska verktygslådan i EU.⁵⁴ Detta bidrar även till att beredskapsstrukturen kan nyttjas även när privata aktörer involveras i det europeiska beredskapsarbetet.⁵⁵
- Utveckla, förvalta och sprida befintligt stöd om **säkerhetsskydd i upphandling**. Det bidrar bl.a. till att det offentliga kan ställa tydliga säkerhetskrav på de aktörer som utövar samhällsviktig verksamhet.⁵⁶
- Utveckla, förvalta och sprida befintligt stöd om **sanktionerna mot Ryssland och Belarus**. Regeringen har anfört att EU:s sanktioner mot Ryssland är en central komponent i Sveriges politik för att hindra rysk maktexpansion.⁵⁷
- Ta fram en övergripande modell och metodstöd för hur upphandlande organisationer kan skapa **insyn i och kontroll över leveranskedjor i offentlig upphandling**. Detta är behövligt utifrån en mängd olika perspektiv: utöver behovet av att stäkra vår försörjningsberedskap så kan detta bidra till att motverka arbetslivskriminalitet och otillåten påverkan.
- Särskilt beakta beredskapsperspektivet i nuvarande regeringsuppdrag om **kategoristyrning**: i det uppdraget nämns att försörjningsberedskap kan vara ett bland flera mål för en inköpskategori.
- Utarbetande och tillhandahållande av en **utbildning** kring hur man kan komma igång med arbetet med försörjningstrygghet och beredskapsfrågor i inköpsarbetet, särskilt riktat till mindre upphandlande organisationer. Denna kan även tas fram som en webbutbildning eller hållas digitalt för att underlätta deltagande från bl.a. mindre glesortskommuner. Upphandlingsmyndigheten skulle även kunna utveckla stöd kring **Natomedlemskapets betydelse för upphandling** till det civila försvaret. Upphandlingsmyndigheten skulle på detta sätt kunna bidra till att skapa tydlighet kring betydelsen av Natomedlemskapet för de offentliga inköpen samt Natos gemensamma inköpsorganisation, med fokus på det civila försvaret. Regeringen har i totalförvarspropositionen uttalat att Sverige ska dra nytta av gemensamma upphandlingar och inköp av försvarsmateriel inom Nato.⁵⁸ På detta sätt skulle Upphandlingsmyndigheten även kunna bidra till att skapa förutsättningar för att kunna ta emot stöd från Nato eftersom det inom det civila försvaret behövs praktiska och logistiska arrangemang till stöd för civila och militära verksamheter.⁵⁹

⁵³ Prop. 2024/25:34 s. 100.

⁵⁴ Prop. 2024/25:34 s. 43 f..

⁵⁵ Prop. 2024/25:34 s. 120.

⁵⁶ Se *Sveriges Nationella säkerhetsstrategi* s. 28. Se även totalförvarspropositionen (prop. 2024/25:34) s. 124 och 125 om vikten av att det är tydligt vilka krav staten ställer på näringslivet och dess roll i totalförsvaret.

⁵⁷ Se *Sveriges nationella säkerhetsstrategi* s. 20f.

⁵⁸ Prop. 2024/25:34 s. 100.

⁵⁹ Se propositionen om Sveriges medlemskap i Nato, prop. 2022/23:74 s. 39.

- Upphandlingsmyndigheten ser även behov av förbättrade förutsättningar för att kunna bidra och vara delaktiga i de regeringsuppdrag som utvecklar offentliga affärer. I den nya uppgiften kan därför även ingå att stödja **säkerhets- och beredskapsrelaterad innovationsupphandling**. Därigenom kan myndigheten bidra till ett närmare samarbete mellan näringslivet och myndigheter för att identifiera, utveckla och operationalisera satsningar på teknik av betydelse för den nationella säkerheten.⁶⁰ Aktiviteter inom uppgiften kan även bidra till att skapa ökade förutsättningar för samverkan med avsikten att banbrytande teknik, utvecklad för det civila området, i ökad utsträckning ska nyttiggöras genom innovationer på försvarsområdet.⁶¹ Det ger även myndigheten möjlighet att bidra till att utveckla det svenska innovationssystemet i syfte att höja den militära förmågan.⁶²
- Upphandlingsmyndigheten skulle vidare kunna utveckla befintligt stöd kring **klimatanpassning** genom offentlig upphandling.⁶³ Regeringen har framhållit att klimatanpassning gör Sverige motståndskraftigt mot klimatförändringar.⁶⁴ Regeringen har vidare lyft fram behovet av samordning av arbetet med klimatanpassning och beredskap.⁶⁵ Stöd från Upphandlingsmyndigheten kan bidra till att klimatanpassa samhället, inte minst genom att tillhandahålla relevant planeringsstöd som bidrar till att kommuner har förutsättningar att i sin planering hantera risker kopplade till klimatförändringar.⁶⁶

⁶⁰ Sveriges Nationella säkerhetsstrategi s. 26.

⁶¹ Se Uppdrag till Försvarsmakten och Verket för innovationssystem att initiera och genomföra ett innovationsprogram för civil militära synergier, beslut den 4 januari 2024 (dnr FÖ2024/00021).

⁶² Prop. 2024/25:34 s. 101.

⁶³ Upphandlingsmyndigheten har tidigare varit SMHI behjälplig vid framtagande av en [vägledning för klimatanpassade upphandlingar](#).

⁶⁴ Sveriges Nationella säkerhetsstrategi s. 25 och 28.

⁶⁵ Prop. 2024/25:1 Bilaga 4 s. 58.

⁶⁶ Se Nationell strategi och regeringens handlingsplan för klimatanpassning (Skr. 2023/24:97), s. 71.

